

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 frt)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hónapra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr)
Vidékre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.

Uncap és vasárnap után is,

Kolozsvár 1903.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Szerda, Julius 22.

Az Apponyi napja.

Kolozsvár, július 22.

— Ne várjatok tőlem különöset. Ha megdöglötök helyzetemet az eseményekkel szemben, be fogjátok látni, hogy rendkívüli dolgokat nem mondhatok. A lelketekre fogok beszélni s hivatkozni fogok minden érzésre, a mi bennünk közös. Hogy lesz-e hatása, nem tudom.

(b.) Ki az, aki beszélni akar, anélkül, hogy valami különös mondanivalója lenne? Ki az, akinek helyzetét annyira meg kell gondolni, hogy a beszédre iránt való érdeklődésnek mértékét a legelső grádusra kívánja lecsökkenteni? Ki az, aki az ellenzéknek az obstrukció miatt lelkére akar beszélni? Ki az, aki mindemellett közös érzésre hivatkozik?

Ő az, gróf Apponyi Albert. A nemzeti párt volt elnöke. A nemzet exvezére. A nemzeti követelmények bülbülszavú, de hangját veszített harcosa. Vagy nem: ő az, gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke. A király belső titkos tanácsosa. Az emlékeztető memorandum szerzője. Ugyanannak sutba dobója.

Ki fog hát beszélni? Az az Apponyi-e, akinek egy rövid emberöltőn át az volt programja, az volt hiszekegyje, az volt ékessége s hite, hogy a hadseregnek magyar jellege biztosítandó. Az az Apponyi-e, aki ezt a programját a meggyőződés erejével, az ékesszólás ritka adományával a nemzet állandó lelkesedése mellett évtizedekig hirdette, a ki azt a nemzet lelkébe oltotta.

Vagy egy másik Apponyi fog-e beszélni? Az az Apponyi, aki „elvei fönntartásával» fuzionált a szabadelvűpárttal? Az az Apponyi, aki mint belső titkos tanácsos a királynak kurizál és már nem a nemzetnek? Az az Apponyi, a ki megcsinálta a nemzeti vívmányok memorandumát, vagy az-e, a ki megtagadta elméje és érzése munkáját?

„Ne várjatok tőlem különöset”. Nem, mi nem várunk tőle különöset, senki se vár tőle különöset. Ellenkezésképp: a legtermészetesebbet, a legésszerűbbet, a legkövetkeztetesebbet várja az ország Apponyitól. Azt, hogy nyíltan és bátran megmondja, hogy ifjú korától

meglett férfi koráig vallott elveit megtartotta-e? Azt, hogy van-e joga, van-e szüksége ennek a nemzetnek azt követelni, hogy magyar hadserege legyen. Azt, hogy valóban annyira elhamarkodott dolog-e harmincöt év multával követelni azt, hogy a közös hadsereg magyar áldozattal fönntartott részének vezényszava, jelvényei, zászlaja, tisztjei magyarok legyenek.

Nem vár az ország semmi rendkívülit Apponyi felszólalásától. Csak azt várja, ami az emberi ész logikája, a politikai jellemesség törvénye szerint kellene, hogy következzen: azt, hogy Apponyi hű maradt önmagához, hű maradt elveinek, hű maradt a nemzethez. Különös az lesz, ha Apponyi meg fogja tagadni multját, meg fog alkudni elveivel, cserben fogja hagyni a nemzetet. Ez különös, rendkívüli, természetellenes és visszás lesz.

Es erre nem lehet mentség semmiféle helyzet sem, nem lehet az Apponyié sem. Mert miféle helyzet, az, ami Apponyit feszélyezi abban, hogy őszintén és férfiasan beszéljen? Az, hogy belépett a kormánypartba? De hisz akkor nemcsak jövőjét kötötte le, hanem multját is odadobta Apponyi a pártdekekre. Az, hogy a képviselőház elnöke? Hát lehetséges-e az, hogy ez az állás kiiritsa az emberből a nemes törekvéseket s helyükbe a lelket a célszerűség és az alkalmazkodás követelményeivel töltse meg? Hogy a király tanácsosa? Hát ez az a helyzet, mely egy előkelő politikust egész nyíltan kivetkőztet, a szótól teljes szabadságában megátol, az elvek nyílt hangoztatásától elzár? Melyik helyzet az, amelyiket Apponyi értett és amitől ő meg nem tudna szabadulni, mikor ez által az országnak tehetne szolgálatot — nem tudjuk.

Apponyi az obstrukció ellen, az ellenzék lelkére akar beszélni. Mivel fogja az obstrukciót támadni? Nyilván azzal, hogy az erőszakos parlamenti fegyver, melyet csak a legvégső esetben szabad kézbe venni. Nyilván azzal is, hogy azt csak törvénytelen kormányval szemben szabad alkalmazni. És nyilván azzal is, hogy az a többséget aka-

ratának megnyilvánításától elzárja. Ám ha mindezeket akarja az obstrukció ellen fölhozni, ne felejtse el, hogy egy obstrukciónak volt ő is a vezére. Az ország hangulata azt sejteti, hogy az obstrukciót ma indokoltabbnak tartja, mint 1899-ben. Az a kormány törvénytelen dolgokat cselekedett; de ez a kormány se ad garanciát arra nézve, hogy az 1867. XII. alaptörvényt be fogja tartani. Akkor még nagyobb többséget gátoltak meg akaratának érvényesítésében, mint ma. A parlamentáris szemponjtából mit sem változtat a tény az, hogy Apponyi Albert vezetője az obstrukciónak, vagy Barabás Béla-e; hogy báró Bánffy Dezső ellen irányul-e, vagy gróf Khuen-Héderváry Károly ellen-e. Ha az obstrukció mint eszköz perhorreszkálódó, akkor az volt az 1899-i is. Ha csak mint egy célhoz vezető eszköz tekintjük, akkor nem szabad elfeledni azt, hogy a hadsereg magyarságának célja alig kisebb cél, mint a választási korupciónak letörése.

Apponyi minden érzésre akar hivatkozni, mely nála és az ellenzék-nél közös. Emlékezzék csak vissza Apponyi a multra és akkor megtogja találni a közös érzéseket. Közösen érzett ő az ellenzékkel a magyarság ügyének megvédelmezésében. Közösök voltak a küzdelmek a magyar érdekek érvényesítésénél. A nemzetállam kiépítését az ellenzékkel együtt követelte ő is. Ő az 1867-iki, az ellenzék az 1848-iki törvény alapján akarta a hadsereget nemzetiségi, hogy önnök a hadseregnek magyarnak kell lennie. Erre a multra gondoljon vissza Apponyi és akkor megfogja találni az ellenzékkel lelkébe vezető utat. De ha visszaemlékezik rá, akkor talán nem is az ellenzék küzdelmének leszerelésére fog ösztökélni. Ha elfelejtette ezt a multat, ha kitörölte már emlékéből azt az időt, melyben az ellenzéknek volt ő is, akkor szavai csak pusztában elhangzó szavak lesznek, melyek az érzésnek egyetlen egy parányi burját se fogják megérinteni, ha csak a fájdalom csalódás hurját nem.

Apponyi Albert ma fog beszélni a Házban. Ez a nap az Ap-

ponyi napja lesz. Népszerűségének a felhőkkel fényesen előtörő napja, vagy egy készakarva tönkretett államférfiúi karriernek a nemzet előtt leáldozott napja.

— A császár is úgy akarja. Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök s a képviselőház még mindig csak csettogó és még mindig nem beszélő elnöke gróf Apponyi Albert a parlament egyik sarkában titkolózta. Titkolóztak pedig olyan igen nagyon, hogy a körülöttük ólálkodó képviselők csak ennyit hallhattak meg a rejtendő titkokból, a miniszterelnök nem épen demostizneszi ajkáról:

— Most már a császár is úgy akarja hát lehet talán valamit csinálni.... Mi csak sejtve gondoljuk el, mi az, a mit talán már meg lehetne már csinálni, de azt aztán sehogyse tudjuk elképzelni, mért nem tanulta meg a bán még kormányra lépte előtt, hogy mi a különbség a császár s a magyar király között s hogy egyáltalán van magyar király is. Lehet, hogy bán korában nem törődött a gróf ur ilyen aprólékságokkal, de ha már elért bennünket a végzet s egyelőre a nyakunkra küldték, jegyezzé meg, hogy igenis: van magyar király s ne beszéljen nekünk a császár akaratáról egy árva hangot sem. Ellenben kérjen — mondjuk: báró Skerlecz Iván titkár urtól — magánleckéket, aztán meg figyelmezzék a nyelvet, nehogy minduntalan ilyen félreszólásokra vetemedjék.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 21.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök felemelkedik. (Halljuk! Halljuk.)

Apponyi Albert gróf: Történelmi gyászestet kell a t. Háznak bejelentennem, mely a haza polgárainak millióit közelről örvélt. Szemem előtt a „pápa” szavát. Mindenkor megrendítő óra ez, a melyben a katolikus egyház feje a földről elköltözik. Száz meg száz millió ember siratja benne lelti atyját, de az egész világ, hívó és hitetlen egyaránt elmerül annak mérlegelésében, hogy mit veszített. Az elhunyt pápa személyében és annak t. látogatásában, hogy mit várhat attól az ismeretlenről, a kinek kezébe le fog tételni a pápaság óriási erkölcsi hatalma. Messzi kell azonban visszanyulnunk a történelem emlékeibe, hogy ráakadjunk egy pápára, kinek halálakor ezek az érzelmek oly bensőséggel uralkodtak a lelkében, mint a midőn XIII. Leotól kell mindenkorra megválnunk. A katolikus hívők fájdalommal látják annak a fénynek a letűnését, a melyet egyházunkra a nagy férfiú dicsőségletes sikereken gazdag kormányzata árasztott. Aggódva érzik annak az erős biztos vezetésnek az elvesztését, a mely nehéz helyzetből többnyire diadalal

tudott kibontakozni. És bár hitük óvja őket attól, hogy az egyház jövőjében kételkedjenek, mégis tudják, hogy az emberi bölcsesség is hozzájárul az egyházakat mindig környező megpróbáltatások csökkentéséhez.

A katolikus egyház gyászja tehát nemcsak formáser, hanem mély és megható, midőn a legnagyobbak egyikét veszítette el, akik valaha Szent Péter trónján ültek. De ha körtüzdünk az egész művelt világ közérzetének azon megnyilvánulásában, amelyek XIII. Leo halálát kísérte, most pedig halálát körülveszik úgy azt a sajátos és gyászos tüneményt látjuk, hogy az általános részvételben szinte elmosódott a különbség hívők és nem hívők, katolikusok és nem katolikusok érzelmek között. A kik legtávolabb állanak meggyőződéseikben attól a világnézettől, amelyet a pápaság képvisel, akik az ellentétes áramlatok képviselői, visszafojtott lélegzettel, mélységes megilletődéssel kísérték a pápa utolsó óráinak minden mozzanatát, megrendülve állnak koporsójánál. És e napokban és ez órákban nem hallatszott egy szó, nem iratott egy betű, amelyet ne taglált volna őszinte kegyelet. Az egész művelt világ gyászolja XIII. Leo pápát. Valóban nagy élet lehetett ez, amely ilyen diadalmas halállal végződik, olyan élet, amelyben a szellemi kiválóság az etikai felsőbbiséggel egyesült, a melyben a nyilvános tevékenység dicsőségét emberi erények meglelték át, amelyet nemcsak hatalmasnak érez mindenki, de jótékonyak is. És ilyenek tudja a világ XIII. Leo életét. Intranszigns ragaszkodás, mely az egyház tanításának, tisztaságának teljességéhez, egyházi jogaihoz és állása követelményeihez át volt hatva a mai kor szükségleteinek tudatától, a melybe őt a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás, melyet magának és egyházának ezen az uton biztosított a mult század legnagyobb államférfiái, a melyre ő a gondviselés helyezte, különösen pedig az államoknak és a nemzeteknek belső békébe való igényétől. Sehol és soha rajta nem mult, hogy ez a béke az ellentétes áramlatok találkozásánál közön meg ne oüssék, vagy ha megbontott helyre ne allasson. A sikernek, amelyet e téren elért az a befolyás

művelt világ XIII. Leo ravatalánál nem csupán aggódik, hanem gyászol is, mert ő benne a pápa, az államférfi, a világtörténelmi egységiség nagysága az emberi erkölcs tökéletességével találkozik. — Csak ilyen egységiségekben gyönyörködhetik az emberiség lelkiismerete teljesen és midőn az ilyen körülmények távozik; az irányzatok és nézetek minden különbségei mellett mindnyájan érezzük, hogy nagyot vesztettünk.

A magyar képviselőház a nemzetnek képviselője, a melyhez sok millió katolikus tartozik, bizonyára mély részvétet érez a katolikus egyház gyászát iránt és ezen részvétnek, valamint azoknak a kegyeletes érzelmeknek, a melyek XIII. Leo pápa ő szentsége halálával az egész világon uralkodnak, jegyzőkönyvileg ad kifejezést. (Általános élénk helyeslés.)

Ezek után az ülést tíz percre felfüggesztik.

Szünet után:

Elnök Megnyitja az ülést.

Az irományok előterjesztése során elnök jelenti, hogy az összehívhatatlansági bizottság a hó 20-án fogi itélkezni Sándor Pál összehívhatatlansági ügyében. Jelenti továbbá, hogy Barta Ödön lemondott bizottsági tagságáról. Bemutatja a tegnapi távol volt képviselő névjegyzékét ama megjegyzéssel, hogy a Ház megadhatja azt a jogot, hogy a távol volt képviselő utólag az elnöknek jelentkezve igazolják magukat. (Helyeslés.) Most következne a távollevők névsorának felolvasása, azonban tekintve, hogy erre még nem volt precedens és a megszámlálásnál a Ház ugyanis határozatképes volt, indítványozza, hogy ettől tekintsenek el. (Általános zajos helyeslés.) Következik a napirend, a vita folytatása a miniszterelnök programja felett.

Nessi Pál: Vidékről jövő választói között volt, hogy megérezze azoknak szíve dobogását. A választók pedig azt óhajták, hogy a küzdelmet abba ne hagyják. Általános óhaj ez széles e hazában. És ő maga nevében kijelenti, hogy a harcot el nem hagyja, még ha magára maradna is. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Mennyen el a miniszterelnök Ischlbe és mondja meg a királynak, hogy az országgyűlés képviselőházában van nyolcvan elszánt ember, a kik a küzdelmet fel nem adják, míg ki nem vívják a nemzeti engedményeket. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Bakó József: És együtt éreznek velük a többiek is.

Nessi Pál: Visszasz állapotok uralkodnak az országban. Egy parlamenti kisebbségnek kell küzdeni a nemzet jogaiért. Pedig nem hiszi, hogy volna magyar ember, aki ne érezne együtt a nemzet jogaiért küzdelemmel. Adják meg a királynak azt, ami a király és a nemzetnek a mi a nemzeté. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Ha a miniszterelnök ösmerné ezt a nemzetet, ösmerné annak szíve dobogását, bizonyára sietne a megoldás létrehozására. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Olay Lajos: Csak hogy a miniszterelnököt azért küldték le, hogy Bécsnek dolgozzon.

Nessi Pál: A hadsereg jelenlétéről szól. Hogy legyen lelkesedés a szívekben, midőn nem az ősi lobogó alatt kell menni a küzdelemben, hanem egy olyan zászló alatt, melynek csak a puszta látása is felkorbácsolja ereinkben a vért, ököltre szorul kezünk. (Tetszés balról.) A hadseregnek céljának kell lennie. A cél pedig csak a győzelem lehet. De hogy győzzön az a hadsereg, ha szívében nincs meg a lelkesedés. A hadseregnek számai ott kell gyökerezzenek a nemzet lelkeiben. (Ugy van! a szélsőbalon.) Csodálatos az a birka türelem, a melylyel a nemzet várja jogainak érvényre jutását. Törvénybe ígatott rendeleteket

nem hajtanak végre. Ott van a királyi rendelet a tiszteknél áthelyezéséről. Ha valahol, hát a hadseregben kell respektálni a rendeleteket és mit látunk, hogy a legfelsőbb vezénylőnek a királynak nem hajtják végre azt a rendeletet, a melyben a magyar tiszteknél a magyar ezredekhez való áthelyezését elrendeli. És miért van ez? Mert a hadseregnek még mindig az a bizonyos szoldateska rendszer uralkodik, a mely fél minden nemzeti érzelemtől, irózik tőle, nehogy a hazafias szellem utat találjon magának a hadseregbe. (Ugy van! a szélsőbalon.) A mi küzdelmünk most oda irányul, hogy tartsák meg a törvényeket s hajtsák végre azokat. (Ugy van! a szélsőbalon.) Most van egy közönség csúfolt hadseregünk, a mely azonban érzésében, gondolkodásában német, illetve osztrák. Ennek a hadseregnek a részére nem adunk semmit. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) Szomorú állapotok uralkodnak az országban más tekintetekben is. A szegény nép előtt csak a fináncot kell emlegetni, annyira reszket már a neve hallásától is, hogy kére az adott befizetést oly kormánynak, mely az elfogadásra feljogosítja nincs. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Bakó József: Jobban fél a fináncotól, mint az ördögötől.

Nessi Pál: A miniszterelnöknek semmi képessége nincs arra, hogy kormányozza ezt az országot. Aki ezt magára vállalja, annak ismernie kell a népet, ösmerni a nemzet óhajait. De ilyen ismeretekkel tenni azt nem lehet. (Tetszés a szélsőbalon.) A miniszterelnök programját tudomásul nem veheti, hiszen a kormányelnök eddig részint kétértelmű nyilatkozatokat tett, részint a gazdasági önállóságnak veszélyeztető kijelentést adott. Ezt elfogadni egyiket sem lehet. (Ugy van! a szélsőbalon.) A miniszterelnök választásokat akar? Szólt Kálmánnak nem egyszer ajánlották fel az indemnitást, hogy apellálhasson a nemzethez. A miniszterelnökkel szemben azonban ezt nem tehetik, mert nincsen kellő garanciája arra, hogy a választásokat törvényes úton hajtsa végre. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Issekutz Győző: Ez személyeskedés.

Nessi Pál: Elvékért küzd, de hogy az elvek győzedelmeskedjenek, el kell távolítani az ezt akadályozó személyeket. (Ugy van! a szélsőbalon.) De mire vár a miniszterelnök? Miért nem tesz lépéseket a nemzet jogainak érvényesítése iránt? Három hete folyik már a vita és még van vagy 60 szónok, akik elmondják véleményüket. Hová fog ez vezetni? Csak oda, hogy el kell távolítani azt a személyt, amely akadályt gördít a nemzet kívánalmai elé!

Solymossy Ödön br.: Hát ki jönjön.

Bakonyi Samu: Az a ki a magyar nyelvet akarja.

Nessi Pál: Hogy ki jönjön, az a korona felségjogához tartozik, de azt kijelenti, hogy az ellenzék mindaddig fogja folytatni küzdelmét, míg egy olyan férfi nem jön, aki a nemzeti jogokat érvényre emeli. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Solymossy Ödön bárónak azt válaszolja, hogy ha igazi magyar ember, át kell jönnie ide az ellenzék sorába küzdeni a magyar nyelvért, nem pedig a hatalom árnyékában pihenni, annak a hatalomnak, mely nem egyéb, mint a bécsi udvar konfliktus lova. (Nagy tetszés a balon és szélsőbalon.)

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggesztik.

Szünet után:

Nessi Pál folytatja beszédét és az ellenzék zajos helyeslése közepette kibeszéli az ülést.

szelet papírokra írta fel. — Némely napon 20—30 ilyen szeletkét is teleirt, s noha megszámozták, néha órákig keresgélte, egyet-egyet fiókjában. Valamelyik udvari figyelmzettette egy izben, mennyire jobb lenne, ha ugynevezett Notes-ba jegyeztetne. A pápa rögtön hozatott is ilyen bőrkönyvecskéket s elkezdett belé írni. Azonban alig pár napig tartott a dicsőség. A kis könyvbe unta a lapozást, nem találta meg mindjárt a lapot, amelyre írt, végre is letette:

— Csak jobb a papírosokéknál — a ki megszkotta a rendetlenséget, az a rendben nem igazodik el.

Pedig leszámítva ezekre a papírokra való jegyzéseit, oly rendes volt XIII. Leo, hogy bármily könyvet, írást, ha elő akart kerestetni, pontosan tudta, melyik szekrényének melyik polcán van.

A kecskebőr-ruha.

Rendkívül egyszerűen élt. A Vatikán tizenegyezer szobájából alig használt hármat.

— Ez is sok, — mondogatta, — mert mentől kisebb helyen vagyunk, annál melegben vagyunk.

Valósággal félt a hidegtől és gyűlölte. Még az aránylag gyenge római tél is megviselte, s a legcsekélyebb hidegtől már kérte komornyikjától a dupla kecskebőrt.

Egy egybezárt, tibeti kecskebőrből készült alsó öltöny volt ez, melyet — ha nagyon fázott, — a szövőmés oldalával befelé öltött testére. Ő hozatta be a fűtést is a Vatikánba s szobájában olyan hőség volt, hogy, kivált az olasz kardinálisok, csak úgy ájdoztak.

A püspökök csizmája.

Rómában nem szabad a papoknak csizmában járni, csak csattos cipőben. Nálunk meg, kivált régebbi szabása egyházi férfiak tudvalegyően nagyon szeretik a csizmát, így Haynald érsek is rendszeresen csizmát hordott. Így tett Rómában is, ami egy kis visszataszítást szült. Történt azután, hogy egy ízben valami római pap jött Kalocsára s azt a bitoros, csattos cipőjében jól meg-

sétáltatta a bokáig érő, vendégmarasztó sárban. Prűszkölt, köhögött a monsignore és két hétig nyögte a náthát.

— No lássa, — magyarázta Kalocsa szellemes bitorosa — most már tájda, miért hordunk mi csizmát. Ez a kis hisztória fülébe ment XIII. Leonak is és Rómában többé sohasem esett szó a magyar püspökök csizmájáról.

A pápa és Margit királynő.

Egyik legnagyobb öröme az volt, hogy pápaságának 25 éves évfordulóját a protestánsok is megünnepeleék, majd Vilmos császár látogatásának örvendezett.

Vallási türelmessége ösmertes s ő mondta egy alkalommal, hogy Isten előtt minden vallás kedves, csak higgye az illető. Margheritta, a nagyon vallásos olasz királynő rajongott XIII. Leoért, aki sokszor bántotta az olasz poliozókat. Mikor aztán Umbertót meggyilkolták, így szólt a pápa:

— Lám, milyen jó, hogy a királyné megmarad, oly hívőnek, oly vallásosnak, mi vigasztalóna most különben ebben a rettenetes csapásban.

A pápa bora.

A pápa vatikáni kertjében finom fajszoók vannak, a melyeket XIII. Leo nagy gondnal ápolt, a melyek kitűnő bort teremnek; igen kevesen vannak azonban, kik ezt a bort meg is iszlehetik. Néhány életember üzenetben ajánlatot tett a pápának a bortermés megvételére.

Rendkívül nagy összegeket ajánlottak fel az évenkénti bortermésért, a melyet aztán diszes üvegekben lehuza, az egész világon mint a Vatikán termését Vito Leonio címen skartak elárúsítani. Az 1900-iki évi világkiállításán kitűnő alkalom lett volna, hogy a vatikáni borokkal, a melyeket bizonyára rendkívül drágán árusítottak volna, egyszerű üzleteket csináljanak. A pápa azonban nem ment bele a felajánlott üzletbe, noha minden oldalról ostromolták érte. Később ismét szóba jött ez, de XIII.

XIII. Leo.

Kolozsvár, július 21.

Ravatalon fekszik immár a keresztény világban s a keresztény egyháznak pontifex maximus-a; a halál, mely nem tesz különbséget ember és ember között, a jók és hívők örök hazájába szelítette el azt, aki az Ur szolgálatában első között a legelső volt.

Gróf Pecci Joakim, aki több mint negyedszázadja, hogy XIII. Leo néven legfőbb papja a római egyháznak, a történelemalakító erős egyéniségek közül való volt. Nekünk úgy tetszik, hogy népszerűsége még a buzgó katolikus hívők körében sem ért föl érdemeivel s jelentőségével s míg az elődje, IX. Pius, erőszakosságával s egyoldalúságával sohasem kompromittálhatta magát és egyházát annyira, hogy a szívekből is kiirtotta volna nevét: a finom agastyán, XIII. Leo, ki huszonöt év alatt három századdal emelte ismét a Szentiskák hatalmát és befolyását, inkább csak a diplomácia és publicisztika beavatottjait készítette pártállásuktól függetlenül tiszteletré és elismertésre. A mi annál különösebb, mert ez a finom diplomata is, mint az ő nagy kortársa és némely tekintetben mestere, Bismarck épúgy, mint a mi nagy Deák Ferencünk, a genévé szublimálódott ősi parasztok közül való volt, amely fáját a belőle kiáramló irdóság szinte predesztinálja a népszerűsége. Igaz, XIII. Leo, az ő ragyogóan tudatos viselkedésében, arra a heroizmusra is képes volt, hogy lemondjon a héroszi pózokról, s ha az úgy úgy kívánta, okosságával s keménységével mindenkor elbújt mások mögé, nyugodtan hagyta, hogy őt annak a bizonyos jó, gyenge és lágy embernek tekintsek.

XIII. Leo pápasága nem enged azonban kétséget abban, hogy a katolicizmus, nem mint vallás és erkölcs, hanem mint hatalmi szervezet: nagy és döntő szerepre készült a világhistóriában, melylyel szemben tétlenül sehol sem maradhatnak, s melylyel szemben a mi magyar nemzeti politikánk utját: akár tetszik nekünk, akár nem, akaratunktól, hitünkől, óhajításunktól, kegyeletünkől s hagyományainktól függetlenül szabja meg az a valóság, hogy a mi országunk s annak érdekei, sajnos útjában állanak a Vatikán aspirációinak. Mint a skót puritánoknak: bizunkunk kell Istenség, de szárazon kell tartanunk puszkaporunkat — a mi azonban nem tilt el bennünket attól, hogy Mária-kepes lobogónkat meg ne hajtsuk a történelem egyik legerősebb immár elköltözött egyénisége előtt, melyet nekünk, mint kortársainak adatott életben és közelről láthatunk.

*

A temetés és a pápaválasztás előkészületeiről következő távirati tudósításaink számolnak be:

Az utolsó órák.

Budapest, július 21. é. 12 ó.

Párisból jelentik: Navenne a vatikán franciá nagykövetségének titkára következőket beszéli az utolsó órákról:

Délben telefonon jelentették, hogy a haláltusa beállott. Azonnal a vatikánba mentünk. A pápa ágyánál fullasztó hőségben, a komornyik, Laponni, a pápa két unokaöccse, házi prelátusa állottak. Két órakor a Major Domusz kinyitotta a haldokló szobáját s így szólt: **a vég közeleg!** Erre a bitorosok beléptek s letérdeltek az ágy

köré. A pápa rövid időre visszanyerte eszméletét, megismerte a bitorosok legnagyobb részét, de hiába próbált szólni hozzájuk, köhögése folyton erősödött s megakadályozta a beszédben. Hőrgése kiállatszott a mellékszobába is.

A helytelen diagnózis.

A pápa egyik unokaöccse megjegyezte, hogy még soká élhetett volna XIII. Leo, ha az orvosok nem tévedtek volna az első diagnózis megállapításában.

Az utolsó pillanatok.

Később bevonult a nemesi gárda is a haldokló szobájába, azután néma csend következett. A zsúfolt szobában olyan hőség volt, mint egy sütőkemencében.

Három óra ötvennyolc perckor a pápa utolsó kísérletet tett a fölemelkedésre, de nyomban visszahanyatlott és meghalt.

Oreglia bitoros zokogva hagyta el a szobát. A pápa félg nyitott száját fehér kendővel betakarták. A gárdisták meggyújtották a gyertyákat. És mindenkin néma fájdalom áhitat vett erőt.

A temetés előkészületei.

Rómából táviratozzák, hogy a pápa holttestét sötét vörös selyembe öltöztették. Fejére tiarát, lábára ezüst cipőt illesztettek. Kezei keresztbe téve fekszenek, közöttük az ezüst feszület. A vörös damasztal bevont helyiséget négy viaszgyertya világítja meg. A teremben két gárdista őrködik. Délután Mazzoni és Laponni megkezdték a holttest bebalzsamozását.

A gyásznapiok.

A gyászünnepek kilenc napig tartanak. Harmadikán befalazzák a konkláve kapuját. A holttestnél minoriták imádkoznak. A „Giornale Italia” szerint a pápa hátrahagyott politikai végrendeletét holnap bontják fel.

Nem lesz udvari gyász.

Udvari gyászt sem a bécsi, sem a többi udvaroknál nem rendelnek el.

A ravatal.

A pápa holttestének a Szent-Péter templomban leendő kiterítésére megtették az előkészületeket. Az őrszolgálatot 500 katona látja el. A pápa halála alkalmából eddig négyezer részvét-távirat érkezett Rómába.

A konklávé.

A délelőtti bitoros-ülésen megsemmisítették a halászyűrűt s a pápai pecsétet.

A bitorosok pénteken este vonulnak be a konklávéba.

A jókedvű vádlott.

Főtárgyalás.

— Saját tudósítónktól. —

Vézna kis emberke állott tegnap a budapesti büntető törvényszék előtt lopás vádjá alatt. Haja már őszbevegyült, apró, ravasz tekintetű szemei mélyen beestek üregekbe, de azért bajuszát erősen kifente, vitorlavászron ruháját szépen kiféherítette és a kezében tiszta zsebkendőt tartott, hogy a bíróság és hallgatóság előtt tisztességesen jelenjen meg. Tizenhét éves volt mikor először letartóztatták, azóta negyedszázad telt már el és a vádlott a hosszú idő alatt alig volt szabad néhány hónapig. Mikor az elnök a hatalmas termétű börtönről mellett megpillantotta a vádlottat, mint régi ismerőst szólítja meg:

— Na Schweiger Pál, mi a foglalkozása?

— Vádlott vagyok, instálom.

— De mikor nincs fo-va?

— Arra az időre nem tudok visszamemlékezni.

— Már megint mókázik a bíróság előtt?

— Csak a jogaimmal élek. Ugy tudom, hogy a törvény nemcsak az elnöknek, hanem a vádlottnak is biztosít jogokat. Emlegetsem, mikor hat évvel ezelőtt Baumgarten Izidor ur elnökölt és egy tanu fűfát összebeszélt ellenem, akkor Baumgarten ur rászólt:

— Figyelmeztetem a tanu urat, hogy csak a vádlottnak van joga hazudni.

Ebből láthatja az elnök ur, hogy nekem kivételes jogaim is vannak...

— Elég lesz már a trécselésből. Hány gyermeke van?

— Kettő.

— Hiszen a felesége a vizsgálobíró előtt azt mondta, hogy három.

— Meglehet, könyörgöm, mert én már két év óta nem láttam az asztonyomat.

— Hányszor volt büntetve?

— Négyyszer.

— Duplázuk meg ezt a számot Schweiger.

— Nem én, mert az a másik négy olyan csekélység, hogy szót sem érdemel.

— Konstatálom, hogy maga összesen huszonkét évet ült és mindannyiszor lopás miatt.

— Könnyű ezt konstatálni, de leülni volt nehéz.

— Most azért kell számolnia, mert ez évi június hó 7-én betört Kasznes Pál budai villájába és onnan mintegy 300 korona értékű tárgyat lopott.

— Hallatlan, hogy micsoda borsos árakat számítanak föl a károsultak a bíróság előtt.

— Miért mondana többet a panaszos, mikor jól tudja, hogy ugy sem veheti meg magán?

— Bizonyosan restelli, hogy nála nem volt több lopni való.

— Mit hozhat föl mentésére?

— Semmit. Nem szeretem felesleges dolgokkal untatni a bíróságot.

A közzétett súlyos büntetést kér.

A vádlott: Ugyan ne utazzon már rám annyira. Hiszen az ügyész ur diák sem volt még akkor, mikor én már vádlott voltam.

Elnök: A törvényszék három évi fegyházra ítélte. Megnyugszik?

— Dehogy nyugszom meg. — Hanem azért nem főlebbezek, mert a táblán megharagusznak rám, a miért olyan sokat kell velem foglalkozniok és még többet adnak. Tessék elhinni, hogy csak a feleségemet sajnálom.

— Miért?

— Arra gondolok, hogy az az áldott jó asszony mint fogja magát röstelni előtem, ha majd kiszabadulok és már négy gyermeke lesz.

UJDONSÁGOK.

„Az ipartestületi választásokhoz.”

Kolozsvár, július 21.

Ily cím alatt lapunk hétfői számában egy cikk jelent meg, mely az iparosság körében feltűnő és érdeklődést keltett. E cikk visszhangjáról a »Kolozsvári Ujság«-ban »Egy vén iparos« és a »Kolozsvári Friss Ujság«-ban maga Geng Ákos az ipartestület s. titkára szólal meg.

Foglalkozunk első sorban a komolyabbal az »Egy vén iparos« cikkével, melynek egyetlen hibája van: téves a kiindulási pontja és ennél fogva hibás a konklúziója is. Abban a cikkben ugyanis, mely lapunkban megjelent a kisiparos párt ellen egy szó támadás sincs. Ami kifogás tetetett, az az előjáróság némely tagja ellen szól és nem a kisiparos párt ellen és így hiába is akorja a kisiparos pártot reánk uszítani.

Mert, ha megkérdézzük és megszarvatatnók a kisiparos pártot, meg vagyunk arról győződve, hogy nem vinné be teljes egészében azt a lisztát az előjárósági tisztisgre, melyet annak idején vitt, mert azóta meggyőződtek arról, hogy bizony akad néhány ember, aki nem oda való és azok a legközelebbi választáson ki is fognak maradni, sőt valószínű, hogy maga az elnök is ezek sorába fog jutni. A kisiparos pártot mi soha nem támadtuk, de viszont azt a jogunkat senki sem veheti el, hogy nyilvános testület élén álló férfiak működését meggyőződésünk szerint megbíraljuk.

A »Kolozsvári Friss Ujság«-ban Geng Ákos nyilatkozik.

Ő is félreértette teljesen cikkünket és mi valóban nem gondolhattuk, hogy ahhoz még külön magyarázat lesz szükséges. Ott nem titkári működését, hanem az állás elfoglalásának előzményeit ismertettük. Nem követjük arra a tétre Geng Ákos s. titkár urat, melyre ő reá állott, az a cikk magyarázatban hordja a bírálatot, mert aki úgy ír, az érz, hogy igazságilag nagyon gyenge alapon állanak és épp ez a cikk bizonyítja, hogy Geng Ákos nem tudja, hogy egy olyan előkelő állásban, melyben ő van, mit enged meg az állás méltósága, mert nem lenne szabad arról megfeledkeznie, hogy ő nem privát-személy, aki személyes felelősség mellett tehet, vehet, cselekedhet; hanem a kolozsvári ipartestület s. titkára, akinek ennélfogva állása méltósága iránt némi kötelességei is vannak.

Különben meggyőződésünk, hogy az ipartestület előjáróságának komolyabb és tisztelretremítő tagjai, nemkülönben a kisiparos-párt józanabb elemei, szintén belátják cikkünk igazságát; belátják azt, hogy az új választásokra ha eredményes munkát akarnak elérni, kissé meg kell rostálniok a jelenlegi előjáróság tagjait. Ez a nézet különben már érvényre jutott az iparkamarai választásoknál is, amikor a kisiparos-párt jelöltjei már nem azok voltak, kik a múlt választásokkor. Ismétéljük azonban, hogy előző cikkünkől senki, de senki sem olvashatja azt ki, amit abba belemagyaráznak: különösen nincs abban semmi, ami magát a kisiparos-pártot érintené.

Nyilatkozat.

Geng Ákos cikkében az én személyemmel is foglalkozik, mint aki szintén pályázom annak idején a titkári állásra. Konstatálom kell, hogy én a pályázat beadására magánúton, előjárósági tagok által szelítattam fel, akiket akkor még a szavazás előtt arra is megkértem, hogy vegyék vissza pályázatomat. De viszont éppen Geng Ákos ur lehet a koronatanum arra, hogy én, dacára pályázatomnak, a »Kolozsvári Friss Ujság«-ban — melynek akkor felelős szerkesztője voltam — az ő tollából névtelen cikket

közöltem a választás előtt, melyben az az óhajlás jutott kifejezésre, hogy csak iparosat választanak meg a s. titkári tisztségre. Ebből a tényből kivüláglik az, hogy mennyire pártatlanul jártam el ebben a kérdésben, s minthogy egyetlen előjárásági tag sem tudta előállani azzal, hogy pályázatom érdekében csak egy szót is váltottam volna vele. Ennyit az igazság érdekében szükségesnek tartottam kijelenteni.

Kolozsvár, 1903. július 10-én.

Herczeg Jenő.

— (Személyi hír.) A kolozsvári királyi törvényszék büntetői főtárgyalásainak elnöke, Bodor László, szabadságutjára hazatérve, újra átvette hivatala vezetését.

— (A törvényszék elnöke szabadságon.) A kolozsvári törvényszék elnöke, báró Szentkereszty Zsigmond, ez évi szabadságidejének öt hétre rugó második felét megkezdte s ez idő alatt Szász Béla kir. táblabíró fogja át az elnöki tisztben helyettesíteni.

— (Vízhiány Kolozsvárott.) A vízvezeték gyűjtő medencéje bőven ontja a pompás friss vizet, csak meg kell csavarni a csapot. Persze a legtöbben nem is gondolnak arra, hogy a víz nálunk is kiadhat, hogy akkor aztán szaharai állapotok következnek kincstelen városunkra. Ez csakugyan, mondhatni senkinek se jut az eszébe s így fecseleljük és pazaroljuk a vizet, jóllehet, ha csak nem törnek ránk erősen esős napok s ha a szárazság tovább tart, úgy határozottan beáll a vízhiány s szépen állnánk, ha ily esetben kénytelen volna a vízvezeték intézősége lezárni a vízvezetékét. A tanács tehát ez uton is figyelmezteti a vízvezeték közönséget, hogy ebbeli fogyasztását némi gondnal és elővigyázó takarékoszággal intézze.

— („Hazug nyelvek.“) A Kolozsvári Friss Újság tegnap számában Friss Újság ellenük gyanúsításait. Hát a mi a frontváltást illeti, erre nézve ismételve kijelentjük, hogy aki ezt a hirt terjeszti: abból hiányzik a tisztesség; aki pedig elhiszi: annak a szellemi képességei hibbantak meg. Egyébként pedig az említett lap tehetetlen dühének és gyanúsításainak egyetlen kuforrása, a mi két filléres külön kiadásunk. Ezt mi tudjuk jól és ezzel a közönség is tisztában van. Épp ezért mi haladunk tovább és napról-napra teszünk hitet a mi elvhűségünkről, bármennyire dobják is reánk a sarat azok, kiknek kisdéd számításait keresztezik, a mi gyors és pontos hírszolgálatunk és annak a kötelességünknek teljesítése, melyet a közönséggel szemben a legelőadókban teljesítünk.

— (Az ev. ref. theologia értesítője.) Az erdélyi ev. ref. egyházkerület theologiai fakultásának a lefolyt tanévről szóló értesítője most jelent meg, a jeles fakultás érdemeinek gazdag igazgatójának, Kenessey Bélának szerkesztésében, kinek tavaly tartott magvas megnyitó beszédét: „Mi az igazság“ cím alatt élvezettel olvastuk a 70 oldalos értesítő füzetben. Az értesítő közli a jövő tanévre vonatkozó tudnivalókat, melyek közül kiemeljük, hogy a jövő tanévre szóló beiratások szeptember 10-től 12-ig, tartanak, míg a felvétellel folyamodók augusztus 24-ig tartoznak kérvényeiket beadni az intézet igazgatóságához. Bővebb felvilágosítással ugyancsak az igazgatóság szolgál.

— (A pápa halála Kolozsvárott.) Általánosan feltűnt, hogy Kolozsvárott semmi sem mutatja külsőleg a katolikus egyház nagy gyászát. Ennek oka az, hogy az egyházak még hivatalos értesítést nem kaptak. XIII. Leo pápa haláláról és így természetesen nincs is módjukban, hogy a megfelelő intézkedéseket teljesítsék.

— (Eljegyzés.) Sütő Gizikét Nagy-Szalontán eljegyezte Csiky István Keresedről.

— (Testvérgyilkossági kísérlet Kolozsvárott.) Sötét tolnak kellene megírni azt a szinte pártatlanul álló gyilkossági kísérletet, melyet három kolozsvári legény, három elvetemült fivér, Ergányi József Pál és Péter tegnap a déli órákban, akartak elkövetni férjes nővérük és ennek férjén, Zsiti Antal feleki-uti kereskedőn. A rut és bűnös tette az szolgáltatott okot, hogy asszony-testvérük nem adta oda kótyavetjére egyetlen ágút, melyet hozományul vitt férje házába. A butoradarab volt tehát a kiindulási pont, mi felett előbb rutul összevaztak, majd a három fivér, kik közül kettő facér körműves, egy pedig dologlatan borbélylegény, késsel, ollókkal, vastag reszelővel támadtak neki testvérüknek, azután pedig sógoruknak, kit a megretten szomszédság által előhívott rendőrség és a mentők vérben fagyva találtak az udvaron. A testvér szerencséje kisebb sérüléseket szenvedett, míg a félholtá vert és kereszttülkaszul vagdosott kereskedőt súlyos sebekkel szállították be a klinikára. A három elvetemült dologkárú s a rabláncokra súlyosan megérett fivért, kik kullancs gyanánt élőködtek szegény anyjukon s kik e nyomorgó özvegyasszonyt is hallatlan fiúi hátlansággal nem egyszer megverték s állítólag egy ízben meg is akarták ölni, — beszállították a rendőrségre, mely az ügyészségnek szolgáltatja át a társadalom e három kivetettjét.

— (A honvéd utcai drámához.) Z. Szabó Márton egyik helyi lapban megcáfolja ama hírt, hogy „Szabó Mártonnak a szülői házában is nagyon keserves élete volt, mert folyton szemére vetették a bűnös tetteit és nagyon sokszor csak gyilkosnak nevezték.“ Kötelességünk kijelenteni, hogy mi ezt a hírt egy a családhoz közelálló egyenlettől kaptuk, de mivel id. Z. Szabó Márton fia nálunk is bennjárt a kitélt megcáfolására, mi azt tegnap lapunkban — épp azért, mert nem akartunk családi viszályt előidézni — helyesbítettük is, ennél fogva id. Szabó Márton nyilatkozata tárgytalanná vált. A nyilatkozat többi részére a fentiek következtében, nem is reflektálunk.

— (Megőrült körjegyző.) Megrendítő sors érte Bálinth Ferenc volt lemhenyi körjegyzőt és ottani birtokost. Az alig harminchat éves, életerős férfi hirtelen kitört az örültség s dühöngeni kezdett, úgy, hogy nyomban a nagyszabeni tébolydába kellett őt szállíttatniok övéinek. A megőrült körjegyzőnek szomorú végzetét neje és három gyermeke könyezi.

— (Pályázati hirdetmények.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához újabb a következő hirdetmények érkeztek be: A máv. igazgatóságtól anyagszállítás biztosítására július 14-ig. A dési alispántól Rudolfskórház felszerelésére október 15-ig. M. kir. államépítészeti hivataltól Zilah: zálnoki iskola felépítésére augusztus 3-ig. A m. kir. államépítészeti hivataltól Torda: oláhdelői iskola felépítésére augusztus 30-ig. A m. kir. államépítészeti hivataltól Beszterce: utépítési munkálatokra augusztus 3-ig. A m. kir. államépítészeti hivataltól Torda: Torda közközházi munkálataira július 30-ig. E hirdetmények a kamara irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

— (A nagyváradai rendőri brutalitások.) A miniszterelnök tudvalevőleg Sélley Sándor miniszteri tanácsost bízta meg, hogy tegye vizsgálat tárgyává azokat a rendőri brutalitásokat, melyeket a nagyváradai rendőrség Barabás Béla beszámolója alkalmával követett el. Az előzetes vizsgálat már be van fejezve és az eredmény, mint tegnap a képviselőházban is híre terjedt, az, hogy Gerő Ágoston főkapitány és több rendőri körmeg ellen megindítják a fegyelmi vizsgálatot. Ezt a hirt meglepődéssel vette tudomásul még az ellenzék is.

— (Az árvizek.) Folytonosan kapjuk még a híreket a nagy pusztításokról, melyeket az ország különböző vidékein az árvíz okozott. A legutóbbi jelentés Háromszék-vármegye kézd-i járásából érkezett, melynek felső részén a folytonos esőzések révén támadt árvizek egyelőre kiszámíthatatlan kárt okoztak a gabonákban, erősen sújtván az anyagilag amúgy is szenvedő gazdaközönséget.

— (Anna-bál Kolozson.) Az erdélyi fűrdőhelyek Anna-bálijának bizonyára jókora sorát Kolozs gyógyfürdője nyitja meg. A kolozsiak zártkörű Anna-bálya, mely minden esztendőben fényes lappal gazdagítja a fürdőbálok krónikáit, ez idén a legkiválóbb vasárnap, e hó 26-án lesz, a fürdő-vendéglő nagytérképén s a fürdő építési alapja javára.

— (Leszámlolás az örökség miatt.) Szörnyű tragédia folyt le Hegyközség községben (Biharvármegyében). — A Finta és Juhász familia rokoni kötelekét régtől fogva engesztelhetlenül változtatta egy zavaros örökségi ügy. A Juhász család azt tartotta, hogy Finták megcsalták őket. — Bosszura határozták el magukat, a mit rémes módon hajtottak most végre. Finta Istváné szombat este 9 órakor kocsin ment haza Lajos nevű 24 éves fiával és leányával. A két felnőtt Juhász fia tette készen, kaszával fegyverkezve várta a gyűlölt rokonságot. Az egyik Juhász fia megragadva a gépioszszárt megállította a kocsit. A kisebbik fia a kezében levő kaszával Finta Lajosnak a hátsába mért nagy szurást. A szencsétlen áldozat eszméletlenül, fölvágot gyomorral fordult le a földre s néhány perc múlva meghalt. A bestiális gyilkosság lármája megvadította a lovakat, örült futásnak eredtek. Így menekült meg az áldozat anyja és testvére a gyilkosok körmei közül. Az elvetemült Juhász fiukat a csendőrek rögtön le tartóztatták s tegnap bevitték a nagyvárad kir. ügyészség fogházába. Az ügyészség a helyszínen folytatja a vizsgálatot.

— (Regény a trónon.) Ennek a mi szenzációkban gazdag, tarka korunkban rövid idő óta igen gyakoriak az olyan meglepetések, a melyek a trónok misztikus köréből pattannak ki, nagy csodálkozására az egész világnak. Most ismét igen titokzatos regényről suttognak ez alkalommal a svéd királyi udvarban. Nagyon rejtélyes a hír, mely onnan kiszivárgott s oly burkolt alakban terjed, hogy voltaképen csupa kombináció adja meg csak a formáját. Egy fiatal tiszt, Bernadotte egyenes leszámazottja a regény hőse, a kinek nevét fontoskodó arccal és óvatossággal titkolódzással emlegetik Stockholmban a királyné nevével kapcsolatban. Abból indult ki a pletyka, hogy a fiatal Bernadotte nőszülni akar, a királynő pedig mindent elkövet, hogy ezt a házasságot megakadályozza. Hogy miért viseli ennyire a szívén a királyné ennek a házasságnak meg nem történését, azt a diszkrét csak sejtetni engedi. Mondják, hogy a király és királyné közt éles jelenet is volt. — Talán néhány nap múlva pozitív adatok is kerülnek napvilágra ebben az érdekes, regényes történetben.

— (Megszökött sikkasztók.) Két külföldi rendőrhőstől érkezett ma reggel távirati megkeresés a budapesti főkapitányhoz, melyben a megszökött sikkasztók elfogatását kérik, ha azok erre felé vették útjukat. Az egyik táviratot a lengvéri rendőrség küldötte, melyben Molyka János resznóvi születésű 43 éves postakihordó keresik, aki két pénzeslevél elcsikkasztása után megszökött. A két levélben összesen 7120 korona volt. Molyka középtermetű, erős testalkatú, telt, ovál-arcu, ritka hajú, feszes katonás tartással. — A másikat a horvátországi s a a i rendőrség küldötte, melyben Krausz Ferenc kolini születésű, 17 éves irodai gyakornok köröztetését kéri, a ki 8000 koronát sikkasztott és megszökött. A rendőrség megiette az intézkedéseket, hogy a mennyiben a keresettek erre felé vették útjukat, méltó fogadtatásban részesüljenek.

— (Agyonszurt tolvaj.) Hétfőn éjjel Budapesten a Bercsics-utca 29. számú házban lévő Vanek-féle vendéglőben nagy murit rendezett egy tolvaj kompánia. Vigamulattak együtt Hírosek Gyula többször büntetett kocsi, Csapó Imre kőfaragó, Krasoviz Gyula kőfaragó, Reisz Gusztáv kocsi, Oszlói György szobafestő, Málk Rezső mázsoló s Gullár Anna és Guric Margit tolvajlányok. A mulatság közepén vették csak észre a „Gesztiek“ — így hívják a tolvajokat a bandát egymás között, mert csupa gesztis születésű emberből áll — hogy legjobb kenyeres pajtásuk, Patonai István, hírhedt „28-as“ hiányzik közülük. Guric Margit, a ki szeretője Patonai Istvánnak, vállalkozott, hogy elhívja szomszédában lakó szeretőjét. Patonai le is ment a közeli kormesba s folyt a mulatság éjjel egy óráig. — Ekkor valami felett összevesztett a híres társaság, mire kitérőveltek őket az utcára, ahol pár perc alatt verekedés támadt. A verekedés hevében valaki Patonait bal combtövére szurta, úgy hogy az rögtön összeesett. Mikor a verekedők észrevették, hogy közülük valaki leszurta Patonait, mindannyian elmenekültek. A sötét utcában véreben fektött Patonai és egy lélek sem sietett a segítségére, míg végre is egy nő figyelmeztelte Szathmari Mihály rendőrt, hogy a Bercsics-utca kövezetén egy halott fekszik. A rendőrzonnal telefonált a mentőknek, de mire azok megérkeztek, Patonai már meghalt. Elvérzett. A Vanek-féle kormesma személyzete ismerte fel a halottnak Patonait. A központi inspekciós rendőrszt értesítve a gyilkosságról, nyomban megindította a vizsgálatot s megállapítva azok neveit, akik a mulatságban részt vettek, kiküldte Pauer György és Inkády deklétivákat, akik egy óralefordása alatt, bár nagy nehézségek árán, de kézrekerítették a különféle rejtekhegyekbe bujt embereket. Természetesen tagadják mind a gyilkosságot, de ez nem használt semmit s mindannyit a rendőrség kísértek, ahol kihallgatták őket. A leszurt Patonai holttestét a boncterembe szállították.

— (A párisi botrány.) Az a sötét bűn, amelyet ország keretében rendezett a fiatal báró Adelsward párisi palotájában, még egyre foglalkoztatja a franciákat. Különös ország is az a Páris. Világhíres specialitása, hogy ott a legfényletűbb a szerelmi bűn s mégis ott bűnnek el legszigorúbban az ilyen botrányhősökkel, ha az illetők — szegény emberek. A fiatal báró urnak azonban nem lesz semmi baja a „fekete mise“, a „szent disznó oltára“ s egyéb mulatságai miatt. Az orvosi szótárban meg is találják már azt a „betegséget“, amellyel bűnét minősítik, hogy valami előkelő gyógyintézet számára a bűntől bíróság pallosa alól megmentsék az elegáns ifjút. Az ügyesség, mint Párisból leentik, elrendelte a fiatal gallér orvosi megvizsgálását. A „betegség“, amelyet ráolvasnak a sadizmus. Ezt a cifra nyavalyát marquis de Sade fedezte fel — önmagában. A léha erkölcsű XV. Lajos korában marquis de Sade egyike volt a legféltetesebb gonosztervőknek, a gonosztervői azonban a szerelmeknél állottak szolgálatában. Palotájának földalatti részében óriási termek voltak, amelyekben — messze a világ zajától — híres orgákat rendezett a márk minden éjszaka. Az áldozatait mulatságaira fiatal leánykák s fűcskék közül válogatta, azokat oly módon kinezta, hogy ott pusztultak el a díszes termekben a mulató társaság személtára. Amikor a nemes márk e kicsapongásait felfedezte a rendőrség, a Bastilleba zárták őt, de XV. Lajos akinek igen megnyerte a rokonszenvét a válogatott szerelem s művésznék híre — megkegyelmezett neki és kinevezte a marquist királyi mulatságrendezőnek. A híres szarvaspark történelmi nevezetességet mulatságait királyi szórakoztatására marquis de Sade rendezte. De nem sokáig, mert néhány évvel később felbomlott az idegrendszere s mint örült halt meg egy kórházban. Az ő nevével megmaradt azonban annak a bűnnek a faja, a melyvel most a báró Adelsward mulatságait minősítik.

— (Gyilkos leányrablók.) Özvegy Panits Markóné kumási lakos egyetlen leánya volt a legféltettebb kincse, akit a szőlőtől is szeretett volna megoltalmazni. Danica szép volt s ez okozott legtöbb gondot az anyának, mert a legények folyton leskelődtek utána. Szombat este Panitsné együtt jött a leányával haza a mezőről. Utjok a kukoricaföldek mellett vezetete őket. Amint beszélgetve haladtak, egyszerre csak három legény ugrott ki a kukoricából, megfogták a leányt és elakarták vezetni. Az anya kétségbeesetten kapaszkodott leányába és segítségért kiabált. A legények azt hitték, hogy az asszony sikoltásaira segítség jön valahonnan, Bugarsky Péro nevű legény egy vasvillával akarta elcsendesíteni az asszonyt, akit oly szerencsétlenül ütött meg, hogy az rögtön meghalt. A leányt azután kocsira dobták a legények és elhajtottak vele. Panitsné holttestét a közelben dolgozó aratók találták meg. A csendőrség kiderítette, hogy a leányrablók Bugarsky Péro, Bugarsky József és Radovánovits Milos odaváló legények voltak. A két Bugarskyt

csakhamar megtalálták, ellenben Radovánovitsra, aki az elrabolt leánynyal volt elrejtőzve, csak hosszas keresés után akadtak rá. A gyilkos leányrablókat letartóztatták.

Táviratok

— Fővárosi és vidéki tudósítóinktól —

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, július 21. é. 12. ó.

A függetlenségi párt ma este tartott értekezletén Tóth János, a párt alelnöke bejelentette Kossuth Ferencnek az elnökségről, Thaly Kálmánnak a tiszteletbeli elnökségről történt lemondását. Egyszermind tudomására hozta a pártnak, hogy az elnökséggel szolidaritást vállal s így ő is lemond tisztéről, megjegyezvén, hogy egyéni politikai indokai ugyanazok, mint Kossuth Ferencé. A párt tagjainak kérelmére még Tóth János vezette a mai értekezletet, melynek folyamán a kiléptettek visszaléptek a pártba.

Bakonyi Samu indítványára Tóth Jánost az interregnum idejére ügyvezető alelnöknek választották meg, Thaly Kálmánt levélben kérik fel a tiszteletbeli elnökség megtartására, viszont az elnökségi állásukat nem töltik be. Tóth János elfogadta az alelnökséget s átvette a párt ügykezelését.

Budapesti gabonatözsde.

Készárú-üzlet lanyha, 10 fillérrel olcsóbb, határidőűlet szintén lanyha.

Jegyeztetett:	
Buza okt.....	7.13—14
Buza 1904. ápr.....	7.38—39
Rozs okt.....	6.15—16
Zab okt.....	6.28—29
Tengeri júliusra.....	6.00—01

ELŐFIZETÉSI ÁRAK!

Egész évre.....	24 korona
Fél évre.....	12 „
Negyed évre.....	6 „
Egy hónapra.....	2 „

Mutatvány számot kívánatra 8 napig ingyen küldünk.

Fürdőre utazó t. előfiz. önknek az „Ujság“-ot bárhová készséggel elküldjük.

„Ujság“

szerkesztősége és kiadóhivatala Kolozsvárt, Egyetem-utca.

REGÉNY

Hajótörés után.

— Délamerikai regény. —

Irta: Kreuth W. (10)

A legény izzadtan mosolygott, aztán ostobásan nézte meg urát, miközben fordította —

— Csak akkor vannak nevető szemeim, midőn neked nevetem, mily szép vagy.

Igy telt el minden nap. A karácsony ünnepe, a nélkül, hogy megtartották volna, telt el és az új évvel a hőség is elviselhetetlenül emelkedett. Egész nap a szobában maradt az ember, majd mindenféle munka szünetelt. Éjjel új életre kelt az ember, oh, ezen fenséges, szép holdvilágos éjszék, az ő felfrissítő hűvösségükkel! Mint örömdett ezeknek Róbert.

Egy napon Santos tanulékony tanítványa a szeretett leány következő mondatait fordította le a guaranai nyelvből:

Aueaugerú udercebé,
Cheaparcu ude hupat

Vágyódom utánad,
Szeretlek téged.

A nagy hőség miatt összebeszültek, hogy a következő napra szükséges vizet érjél hozzá! Az erdő sötét fenségesében tüllt el; a hold fehér világa ritka világítást varázsolt, mely a fák lombjai között áttört. De a kis tisztás az erdei pataknál máglyával volt kivilágítva, mint a mesebeli palota tágira kinyitott kapuja.

Az égen a csillagok milliárdjai és a telt hold ragyogtak. Fénybogarak zümmögtek a lanyha levegőn keresztül; könnyű szellő zörögte a leveleket és hajlongtatta a páma ágakat; az erdő állatai a patakhoz jöttek szomjalkodni; előbujtak rejtekhegyekből, hol egész nap át pihentek; az egész természet felébredt álmából.

És Mercedes, Róbert szemében ezen esték királynője lett. Gyémántja koszorúja volt édesen illatozó virágokból selyem haján és királyon! öltözéke, ritka fehér ruhája, mely bájos tagjait csak félig fedé, őt még szebbnek tüneltvén fel. Palotája a holdvilágos tisztás volt, a melyen könnyű harmat, ezer meg ezer gyöngy csillogott az örökké ébrenlevő rovarok zümmögése és röpködése az ő kardala!

És ezen varázsejtelek egyikén... Mercedes könnyen megboradt, azután Róbertnek mindenféle gyöngödségeket mondott, a melyeket szíve csak sugalt.

Róbert megfogta a lány fejét és mel-

lére szorította. A lány egész szenvedélylye dobta magát Róbert karjaiba — és az éjjeli erdő szerelmi dalt énekel nekik.

TIZEDIK FEJEZET.

A zivatarral terhes levegőn tompa moraj húzódtott keresztül. Az ég kék színt fellegekkel volt borítva. Ugy látszott, mintha a nehéz fellegzet a szűk horizontot szétnyomni akarná. Szürke a szürkéségben az egész tájkék. Az erdő kihallva terült el.

A marhák a fák alá menekültek. Még idejében történt ez, mert hirtelen egy hatalmas zivatar keletkezett. A hatalmas szél-rohamok a mező magas fűvét oly mozgásra hozták, mint a vad tő vízenek hullámlása. Az erdő faóriásai ijjesztően recsegték, lombkoronájuk zúgott. A kisebb pálmák a forgó szélről széthasítottak és összetépettek, míg a magas törzsek hajladoztak, mint könnyű nád.

Egy hatalmas mennydörgés, mely a földet megreszketett és ezerszeres visszhangot kelet, nyitotta meg a pokoli hangversenyt, a melyly ezen évszak első déli zivatara megkezdődött.

Villám villámot követett, igazi tűzoszlopok, melyek eget és földet széthasítottak.

Erre elkezdődött a zápor. Azonban milyen zápor! Az embernek fogalma sincs arról, mily tömördek víztömeg esik le a földre egy ily déli zápor alkalmával. A kiszáradt föld az élető vizet szomjasan issza be, párolgó füstoszlopok képződnek; hull, ömlik, szakad a zápor és a patakocskák mindent magával ragadó árrá lesz.

Egy januári délután történt. Róbert és Mercedes, mint rendesen, most is az erdei forrásnál találkoztak, hol a magányosságba elmerülve, csak később vették észre a zivatart, midőn az egész erővel kitört.

Mercedes sok bátorság és tettersóval birt. Azonban, mint minden benszülött, ép úgy, mint indiai törzsrokonai, hitt, a katolikus vallást főleg csak külső formákban gyakorolva, a jó és rossz szellemekben, az ördög és az angyalokban.

Zivatar alkalmával a gonosz szellem a levegőben kereng. Mercedes ijedten fogódzott Róbert karjába és miközben őt magával húzta, felkérte, hogy kísérje haza. Az ut elég veszélyes volt, a kunyhó azonban nem volt messze.

Egy keskeny gyalogut vezetett a nedves bozonton keresztül a völgybe le. Balról hatalmas árrá nőtt patak rohamt le, fakat és köveket ragadva magával. Jobbról egy sziklafa emelkedett, a melyről a víz mint egy homályúveg felülről omlott alá és lenn térdmagasságban csatlakozott az árhoz. Minden, az egész természet az esőtől volt terhes, vízbe mártott és elárasztott; a két magányos emberi lény, kik szorosan egymáshoz húzódtak, a dühöngő elemeken keresztül védő fedél alá sietett, teljesen át volt ázva.

Felolós szerkesztő:

HERCZEG JENŐ.

Laptulajdonos:

GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉR*

Nyilatkozat.

A „Kolozsvári Ujság“ folyó évi január hó 26-iki számában „Bűnös-e, vagy boldogtalan“ cím alatt Magyar Mihály urról az »El-lenek« szerkesztőjéről, egyben a kolozsvári írók és hírlapírók »Itthon«-ának alelnökéről sőt hangu közleményt írtam, melyben őt, köztiszteltben álló egyéniségével összeférhetetlen eszeleménnyel vádoltam meg és melyért ellenem sajtópör indított.

Miután cikkem alapját a »Kolozsvári Friss Ujság«-nak egy előbb megjelent közleményből, illetve ennek félremagyarázásából merítettem s miután később bizonyosságot nyert állításaimnak alapjaitan volta, *erkölcsi és felfias kötelességemnek tartom Magyar Mihály urnak a sértés mineműségével hasonlóan elégtelt nyújtani.*

Összes állításaimat és sértő kifejezéseimet visszavonom és Magyar Mihály urtól bocsánatot kérek!

Kolozsvár, 1903. július 20.

Székelly Béla,

hírlapíró.

Kristály

! gözmósó-intézet !

Kolozsvárt,

szemben a vasúti indóházzal.

Telefon sz. 500.

Női és férfi fehérművek mosása és vasalása gyorsan, a legszebb kivitelben, mintha csak új volna. — Az intézet csak vizgöz és szappan által mos, tisztít és így a fehérmű rongálása ki van zárva.

Csipekűgöngyő a legutányosabban tisztíttatnak.

Kelengyék mosása és vasalása a legszebb kivitelben eszközöltetnek.

Belvárosi felvételi hely: Laskai Ferenc és Fia Kossuth Lajos u. 7. Telefon sz. 405.

Vidéki gyűjtődék:

Marosvásárhelyt Woister Kálmán, Maros-Ludason Altman Jakab, Besztercén Tabovics Sámuel, Désen Papp Jenő, Sz.-Ujvárt Herschovics Ignác, Déván Szócs József, Gyulafehérvárt Weisz D. és Társa, Bálzás-falván Komáromy Albert, Nagy-Bányán Radó Andor, D.-Szt.-Mártonban Komáromy Sándor, Zilahon Gerő Antal, Sz.-Rágenben Klein Aron és Nagy-Enyeden Worobicz Kálmán kereskedők. 2580. 6—50

Deutsch József férfi-ruha áruház Kolozsvárt,
Mátyás király-tér 30. sz. alatt.
Férfi-, fiu- és gyermekruhák a legelőnyösebb árak mellett szerezhetők be!

Mérték szerinti megrendelésekre
Segujabb Hazai és Külföldi

2326 Szövegekből nagy választék!! 27-50
Figyelmes és kitünő munka!

Kiadó lakás!

Egy külön telek (Rózsa-u. 16. és Párizs-u. 17.) mely áll 8 szoba, konyha, fürdőszoba, terjedelmes pince és raktárhelyiségekből
Október hó 1-sejére kiadó!

Értekezhetni **BABOS SÁNDOR** óra- és ékszerüzletében, a hol a még visszamaradt óra- és ékszer, szolid és jó áru, október hó 1-ig minden elfogadható áron adatik el.

HERMANN E.

varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvárt, Egyetem-u. 6 sz.

Ujjonnan berendezett mechanikai o
műhelyben minden mechanikai
javítások olcsón, gyorsan és ponto-
o o o san eszközöltnék. o o o

Varrógépek!

1 valódi családi Singer varrógép himző készülékkel ellátva 50-50 frtig.
1 karikahajós 65-80 frtig.
1 Central Bobbin 86-90 frtig.

Eredeti Howe C. Wheeler & Wilson
D. 12., Manufacturing & C. New-
York, Balkara Cylinder stb. stb. A varrógépek kedvezménye: *Heti
vagy havi részletfizetésre is
vásárolhatók.* o o o o o o o

2290 56-* **Gépeimért 10 évig felelek.**
1 új kerékpár angol villával 70-90 frtig. Kerékpár köpeny 4-6 frtig.
Kerékpár gummi 2 ft 30 krtól 3 frtig. Kerékpár csengő 35 krtól.
1 új 50 krt. Kerékpár acetilén lámpa 2 ft 50 krtól 5 frtig. stb. stb.

Csak! készpénzért!

Legolcsóbb politikai napilap
a korán reggel megjelenő
UJSÁG.
Előfizetési ár:
Egy hóra — — 2 korona.

Hirdetések

a legolcsóbb árban vétetnek föl
Gombos Ferencz „Lyceum“ könyv-
nyomdájában Kolozsvárt, Egyetem-
utca 7-ik szám alatt.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Réti Sándor férfiruha-kereskedőnél
a **Tanácsháza** alatt.

1 férfi öltöny 4 frttól
1 fiu „ 1 frt 50 krtól
1 férfi nadrág 1 frttól kezdve

kapható csakis a

Tanácsháza alatt.

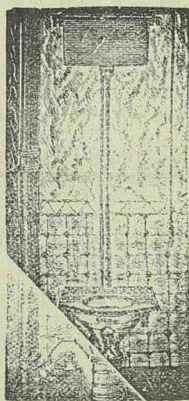
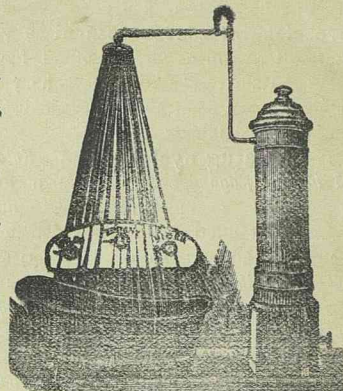
Törs és Ormai

mérnök-vállalkozók 2305 51-105

műszaki irodája Kolozsvárt, Mátyás
Telefon 324. szám király-tér 18. az első emeleten

Elvállalja

vízvezetékek, csatornázások, központi
fűtések, szellőztetések berendezését,

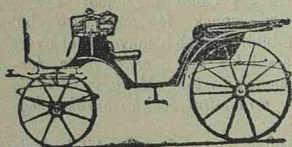

lakó-házak, kastélyok, gyárak, gazdasági épületek stb. számára.
Fürdőszobák, gőzfürdők, gőzmosó-konyhák, szárító-kamrák, szag-
talan klosetek, szivattyu-művek berendezését.

Készít mint különlegességet kutakból táplált házi vezetékeket.

Raktáron vannak:

vas-, agyag- és ólom-csövek, szivattyu-kutak
vívvezeteki és csatornázási cikkek. Költségvetések in-
gyen és bérmentve.

Udvari és Társa

kocsigyártó cég legna-
gyobb készletet tart
uj kocsikból,
elválal e szakmába vágó
javításokat, kocsilacki-
rozást, bélelést. Megren-

deléseket készséggel teljesít. Használt kocsit beoszerél. —
Vidéki írásbeli megkeresésekre azonnal válaszol.
1985 118-144 Kívánatra árjegyzéket küld.

UDVARI és TÁRSA Kolozsvárt, Radák-utca (Zöldfa-
vendéglő mellett) saját helyiség.
Résztvev kiállításon kitüntette szép és jó munkáért.

Köni gyártmány!

5% **EMKE** 5%

Legfinomabb „VERGE“ szivarka-
papír és „VERGE“ szivarkahüvely
Budapesti gyári nagy raktárt tart

Wertheimer Vilmos

Kolozsvár, Széchenyi-tér.

Hogy a t. cz. nagyd. közönség a külföldi
nem jobb gyártmányokat teljesen leszokja, igye-
keztem fenti hazai gyártmányokat minden helybeli
tözsébe bevezetni. Tessék csakis **Emke-papírt**
és **hüvelyt** kérni.

A t. cz. vevőközönség becses pártfogását kéri
tisztelttel

Wertheimer Vilmos.

2571 8-10

Gombos Ferencz

Lyceum-könyvnyomdája — Kolozsvárt,
Egyetem-utca 7-ik szám, róm. kath. Status épület.

Gyorsan, izléssel és a legjutányosabb árban készít el bár-
milyen könyvnyomdai munkákat, ugymint: irodalmi
műveket, tankönyveket, tudományos és irodalmi
folyóiratokat, napi-, heti- és havi-lapokat,
kereskedők és iparosok részére szám-
lákát, körleveleket, üzleti- és
pénztári-könyveket, árjegy-
zéket, falragaszokat,
meghívókat stb.

Minthogy pedig a könyvnyom-
dát magam személyesen veze-
tem, a nyomdai munkákat meg-
rendelő közönség egész bizalom-
mal fordulhat nyomdámhoz, mert
ugy a szép és esinos kiállítás,
mint az árak tekintetében a
legnagyobb megelégedésre lesz
kiszolgálva. **Vidéki megren-
delések a leggyorsabban és
kifogástalanul eszközöltnék.** A nagyd. közönség
pártfogását kéri teljes tiszte-
lettel o o o o o o o o o

TELEFON: 204. sz.

Gombos Ferencz
nyomdatulajdonos.

TELEFON: 204. sz.